

CEE2ACT

Empowering the Central and Eastern European
Countries to Develop Bioeconomy Strategies
and Action Plans

**Извештај о ангажовању заинтересованих страна: Састанци и
заједничко деловање
(децембар 2022., мај - јун 2023. године)**

Funded by
the European Union

Овај извештај пружа свеобухватан преглед одржаних састанака са заинтересованим странама и њихових ставова, пружајући увид у напредак и изазове формирања Националног центра за биоeкономију у Србији.

Од почетка пројекта, тим Института за шумарство је остварио контакт са 39 потенцијалних заинтересованих страна за развој биоeкономије у Србији. Укупно је добијено 27 позитивних одговора за сарадњу. Након појединачних дискусија, организовани су групни састанци како би се представили детаљи пројекта, његове основне идеје и приступи, и истражило укључивање заинтересованих страна у формирање Националног центра за биоeкономију. Ови састанци су обухватили дискусије о интересима заинтересованих страна, потенцијалним препрекама и мотивацијама да активно допринесу стратегији биоeкономије Србије.

Састанци са заинтересованим странама током 2022. године

Први састанак са заинтересованим странама одржан је 21. децембра 2022. године са представницима:

- Регионалне агенције за развој малих и средњих предузећа, Алма Монс д.о.о. и
- Удружења „Кластер биоeкономија“.

Током састанка постигнут је партнерски споразум о сарадњи на активностима везаним за биоeкономију. Заинтересоване стране су изразиле своје задовољство пројектом и позивом за сарадњу. Захваљујући искуству стеченом на претходним пројектима спремни су да поделе примере добре праксе у биоeкономији и помогну у идентификацији и ангажовању заинтересованих страна, посебно у региону АП Војводине. Активно ће учествовати у Националном центру за биоeкономију и промовисати предности CEE2ACT концепта биоeкономије. Учесници састанка су се договорили о сарадњи око потенцијалног заједничког аплицирања на предстојећим конкурсима који се односе на тему биоeкономије.

Састанци са заинтересованим странама током 2023. године

Серија од 5 групних састанка са заинтересованим странама је организована од 30. маја до 5. јуна 2023. године. Да би се олакшао конструктиван дијалог и избегли потенцијални сукоби на првом састанку, заинтересоване стране су подељене у четири групе: органи јавне власти, јавна предузећа, приватна предузећа и удружења, и високо-образовне институције и научно-истраживачки институти.

Састанак са органима јавне власти (30. мај 2023. године)

Састанку су присуствовали представници различитих државних органа, укључујући:

- Министарство заштите животне средине Републике Србије
- Министарство за европске интеграције Републике Србије
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије - Управа за шуме
- Секретаријат за заштиту животне средине - Сектор за управљање животном средином
- Привредна коморе Србије - Центар за циркуларну економију
- Привредна коморе Србије - Удружење за биљну производњу и прехранбену индустрију
- Привредна коморе Србије - Удружење за шумарство, прераду дрвета, индустрију намештаја и папира

Током састанка, сви учесници су изразили задовољство пројектом и сагласни су да је за њих појам биоекономије нов и да не знају много о овом концепту, укључујући његову дефиницију и принципе. Ипак, у потпуности су подржали размену информација и обезбеђивање неопходних података за реализацију пројекта. Већина учесника била је активно ангажована у активностима везаним за тему циркуларне економије.

Формирање Националног центра за биоекономију је добило једногласну подршку присутних, који су изразили спремност да учествују у свим предстојећим активностима. Препозната је важност ефикасне комуникације, размене знања, искустава и информација. Такође, учесници су понудили подршку у виду едукације, повезивања са потенцијалним заинтересованим странама, успешним компанијама и старт-аповима као примерима добре праксе, као и сваки други вид подршке.

Присутни су као добре потенцијале за реализацију пројекта и израду мапе пута за биоекономију, стратегије и акционих планова идентификовали Зелену агенду за Западни Балкан и Поглавље 27 - животна средина и климатске промене, као и доступност биомасе из пољопривреде и шумарства.

С обзиром на то да је Мапа пута за циркуларну економију израђена и усвојена 2022. године, она ће бити иновирана у виду Програма 2024. године. Прихваћено је укључивање концепта биоекономије у Програм, јер би то олакшало његову интеграцију у релевантну законску документацију. Додатно, дат је предлог да се

направи Водич за будуће догађаје фокусиране на циркуларну економију и биоекономију, као вид помоћи у трансферу знања и презентацији примера добре праксе.

На састанку је било речи и о финансирању Националног центра за биоекономију након завршетка пројекта и питању локације његовог седишта. Изазови у погледу капацитета, посебно у сектору шумарства, и финансијска ограничења су истакнути као потенцијалне препреке које треба решити.

Састанак са јавним предузећима (31. мај 2023. године)

Састанку су присуствовали представници различитих јавних предузећа, укључујући:

- Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора“
- Јавно предузеће „Национални парк Копаоник“
- Јавно предузеће „Национални парк Тара“
- Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“
- Јавно предузеће „Србијашуме“

- Јавно предузеће „Војводинашуме“
- Јавно комунално предузеће „Градска чистоћа“

Свим учесницима се допала идеја и сам пројекат и показали су интересовање за укључивање у Национални центар за биоeкономију. Током дискусија, истакли су бројне изазове у сектору шумарства, препознајући њихову комплексност. Један кључни аспект који је наглашен је неопходност да шумарска струка процени прави потенцијал биомасе и њену доступност. Постављала су се питања оптималног коришћења „био-отпада“ и стварног капацитета ресурса биомасе.

Присутни су идентификовали различите проблеме, укључујући недостатак радне снаге, застарелу механизацију, неадекватне финансијске инвестиције и ограничен приступ кредитима за набавку нове опреме и изградњу шумских путева за ефикасан транспорт и коришћење постојећег шумског остатка. Један од значајних проблема је и недостатак интересовања за образовање у шумарској струци за занимања са средњом стручном спремом и добијања сертификата. Поред тога, учесници су се позабавили изазовима, које постављају захтеви за очување природе и ограничења унутар националних паркова. Они су истакли потребу за иновативном законском регулативом и отклањањем неусаглашености у појединим законима.

Као пример добре праксе наведена је топлана у Кладову, која као енергент користи биомасу.

Скренута је пажња на велике проблеме и изазове у сектору отпада. Као главна питања намећу се: Како смањити отпад и искористити га на прави начин? Како одвојити и искористити биоотпад?

Постизање хармонизације међу свим учесницима у Националном центру за биоeкономију, показивање правог и остваривог потенцијала биомасе и избегавање или бар смањење сукоба на релацији државно-приватно идентификовани су као важни циљеви за заинтересоване стране.

Састанак са приватним компанијама и удружењима (1. јун 2023. године)

Састанку су присуствовали представници различитих приватних компанија и удружења, укључујући:

- Mercator-S d.o.o.
- Foresting d.o.o.
- Fornet d.o.o.
- Гаранцијски фонд АП Војводине

Као и на претходним састанцима, учесници су изразили задовољство пројектом и спремност да учествују у активностима Националног центра за биономију.

Mercator-S d.o.o., велика малопродајна компанија, која је посвећена одрживом пословању је покренула пилот пројекат/акцију под називом „Рециклопедија“. Њихов циљ је да компостирају остатке воћа, а да затим добијени компост пласирају као ђубриво. Поред ове акције компанија има и друге активности, које подржавају концепт биономије.

Гаранцијски фонд АП Војводине је у претходном периоду пружио подршку пословним пројектима, који се фокусирају на енергетску ефикасност и зелену економију, нудећи наменске гаранције у циљу олакшања добијања банкарских кредита. Као чланови Европске мреже (Европски гаранцијски фонд), предложили су укључивање банака и великих прехранбених индустрија као потенцијалних заинтересованих страна за укључење у Национални центар за биономију .

Представници компаније Foresting d.o.o. и Fornet d.o.o. су констатовали идентичне изазове онима са којима се суочавају јавна предузећа у сектору шумарства у погледу потенцијала биомасе, доступности радне снаге и хармонизације законодавства. Истакли су да је теоријски приказан потенцијал биомасе нереалан, цена дрвета ниска, а да недостатак радне снаге и лоши услови за њихов смештај условљавају да цена рада буде неисплатива за ангажовање радника. Такође, сматрају да је законодавство неусклађено, као и да не постоји довољно повољних кредита и других финансијских извора за замену застареле механизације. Fornet d.o.o. сарађује са ВОРКУ (Аустрија) на малом пилот пројекту фокусираном на обуку

кадрова за планско обучавање за повлачење влака за трасе кретања и мреже камионских путева за харвестере и форвардере.

Састанак са високо-образовним институцијама и научно-истраживачким институтима (2. јун 2023. године)

Састанку су присуствовали представници различитих високо-образовних институција и научно-истраживачких института, укључујући:

- Пољопривредни факултет Универзитета у Београду
- Институт за примену науке у пољопривреди
- Институт за заштиту биља и животну средину

Учесници састанка су дали снажну подршку пројекту и оснивању Националног центра за биоeкономију.

Институт за заштиту биља и животну средину понудио је помоћ у организовању радионица у циљу едукације произвођача, као и спровођења различитих анкета међу њима.

Институт за примену науке у пољопривреди такође жели да помогне у организовању радионица у циљу едукације запослених и преноса знања у 23 постојеће саветодавне и стручне службе које се налазе у централној Србији.

Пољопривредни факултет Универзитета у Београду је већ имао пројекте у вези са биоeкономијом и предложио је даљу сарадњу, укључујући програме обуке и потенцијално успостављање наставног модула у будућности.

Састанак са осталим заинтересованим странама (5. јун 2023. године)

Овом састанку су присуствовали представници заинтересованих страна, који нису били у могућности да присуствују претходним састанцима због текућих обавеза, укључујући:

- Град Београд - Градска управа града Београда - Секретаријат за заштиту животне средине – Сектор за управљање отпадом
- Cirekon D.O.O. (приватна компанија)
- Шумарски факултет Универзитета у Београду
- Комора инжењера шумарства Србије

Учесници су позитивно оценили циљ пројекта и изразили пуну подршку његовој реализацији. Истакли су да је Институт за шумарство угледна институција, која је способна да привуче кључне заинтересоване стране, које можда не би реаговале да је национални координатор био неко други.

Представник Секретаријата за заштиту животне средине - Сектор за управљање отпадом је истакао значај смањења отпада и његовог искоришћења у што већој мери. Истакнута је и атрактивност кредита који нуде погодности за пројекте усмерене на смањење угљен-диоксида и декарбонизацију.

Представник Коморе инжењера шумарства Србије је предложио организовање обука на предложеној тему, позивајући заинтересоване инжењере да се едукују у области биоекономије и стекну бодове потребне за одржавање лиценци.

Представници Шумарског факултета Универзитета у Београду су дали сугестије у вези организовања обука и поделили позитивне примере и пројекте на којима су радили. Изразили су спремност да пруже помоћ и подршку. Предложили су израду докторат и/или мастер рад на тему биоекономије.

Cirekon D.O.O., приватна компанија позната по пионирским напорима у развоју и имплементацији циркуларне економије у Србији, понудила је пуну подршку и помоћ за успостављање Националног центра за биоекономију, као и било који други вид помоћи.

Поново се јавило питање одрживости и финансирања Националног центра за биоекономију, као и да ли ће оно функционисати као организација или платформа, где ће се налазити његово седиште и која је његова руководећа структура након завршетка пројекта.

Резиме

Од почетка пројекта, тим Института за шумарство је одржао 6 групних састанака (децембар 2020, мај-јун 2023) са 27 различитих заинтересованих страна како би разговарали о СЕЕ2АСТ пројекту и Националном центру за биоeкономију. Групе заинтересованих страна укључивале су јавну власт, јавна предузећа, приватна предузећа и удружења, научно-истраживачке и високо-образовне институције.

Заинтересоване стране су изразиле задовољство пројектом и показале спремност да допринесу његовој реализацији. Понудили су помоћ, подршку и ресурсе за пројекат и били спремни да активно учествују у Националном центру за биоeкономију. Заинтересоване стране су нудиле различите облике подршке, укључујући едукацију, повезивање са потенцијалним заинтересованим странама, размену примера добре праксе, обезбеђивање неопходних података и олакшавање имплементације пројекта. Такође су идентификовали потенцијале, као што су Зелена агенда за Западни Балкан и доступност биомасе, за реализацију пројекта.

Заинтересоване стране су такође идентификовале неке проблеме као потенцијалне препреке, укључујући ограничено знање о биоекономији, изазове капацитета у сектору шумарства, финансијска ограничења, недостатак радне снаге, застарелу механизацију, неадекватне инвестиције, законске прописе и захтеве за очување природе у националним парковима. Решавање ових питања је кључно за обезбеђивање успеха CEE2ACT пројекта и Националног центра за биоекономију у Србији.

У септембру/октобру 2023. године, заинтересоване стране ће се састати на следећем групном скупу како би формирале Национални центар за биоекономију и присуствовале првој радионици. У међувремену, биће организовани појединачни састанци са постојећим и потенцијалним заинтересованим странама како би се обезбедила ефикасна комуникација и заједничко деловање.